

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. אמר ליה מודינא לך בערער דבני משפחה דלאו ערער הוא.....2
- ב. חזקה אין העדים חותמין על השטר אלא אם כן נעשה גדול.....2
- ג. קטן מאימתי מוכר בנכסי אביו ... מבין עשרים שנה.....3
- ד. מעשה בבני ברק.....5
- ה. בן עשרים שלא הביא שתי שערות יביאו ראיה שהוא בן עשרים והוא הסרים לא חולץ ולא מיבם ... והוא שנולדו בו סימני סרים ... וכי לא נולדו לו סימני סרים ... עד רוב שנותיו6
- ו. תוך זמן כלפני זמן.....8
- ז. תינוקת בת ארבע עשרה שנה ויום אחד ... אם יודעת בטיב משא ומתן מקחה מקח וממכרה ממכר ... בת שתים עשרה שנה ויום אחד.....8
- ח. ולעדות עדותו עדות ... למטלטלי אבל למקרקעי לא.....9
- ט. הפעוטות מקחן מקח וממכרן במטלטלין.....9
- י. בעינא ועמדו שני האנשים וליכא.....11
- יא. ומתנתו מתנה.....12

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

דף קנה.

א. אמר ליה מודינא לך בערער דבני משפחה דלאו ערער הוא

כבר התבאר לעיל דף קנד. שאם מכר קרקע ומת¹, ובאו קרוביו וערערו² שקטן³ היה בשעה שמכר, אין שומעין להם לבדקו לפתוח קברו⁴ כדי לבדוק אם יש לו ב' שערות או סימני סריס. דחזקה שאין העדים חותמין על השטר אא"כ נעשה בגדול⁵, ועוד דסימנים עשויים להשתנות לאחר מיתה, ועוד שאין מנוולים את המת

ב. חזקה אין העדים חותמין על השטר אלא אם כן נעשה גדול

כבר התבאר במסכת כתובות דף יט. שעדים⁶ החתומים על השטר שאמרו שהלוה היה קטן באותו שעה אינם נאמנים, אפילו אם הם אלו שמקיימים

¹ שו"ע ונו"כ רלה יג

² ונראה שאם הוא חי והוא עצמו מערער שהיה קטן אין בדבריו כלום, ואף על פי שאם יבדקוהו ולא ימצאו בו ב' שערות נמצא שקטן הוא, נראה דאזלינן בטר חזקה דרבא וחיישינן שמא נשרו, וצ"ע. פתחי חושן חלק ח פרק יא הערה מא

³ בערוה"ש כתב שאם מכר בנכסיו מערערים לומר שלא הביא ב' שערות, ואם מכר בנכסי אביו טוענים שלא היו לו סימני סריס. ועכ"פ משמע שיורשיו יכולים למחות, שיורשים זכות שהיה למורישם, ובאמרי בינה קונטרס הקנינים סימן כג כתב בשם המבי"ט שאע"פ שמת פחות מבן כ' אין היורשים יכולים למחות אלא עד שאילו היה חי היה פחות מכ', אבל לאחר מכן אינם יכולים למחות, ועי' בדברי האמ"ב מ"ש בזה. ובחידושי רעק"א סימן לה ציין לדברי שו"ת מהר"ש שהביא בשם הרשד"ם שבספק אם היה בן כ' לא אמרינן אוקי ארעא בחזקת מרא קמא, שהרי מעיקר הדין הוא גדול ומכרו קיים, אלא מתקנת חכמים אינו יכול למכור, ומספק תקנה אוקמא אדינא, וכתב הר"ש שאם יש ספק אם היה גדול מודה הרשד"ם דמוקמינן אחזקת מרא קמא, ועי' שב שמעתתא שמעתתא ה' פמ"ז ופי"ז.

⁴ וכתב בערוה"ש שאם מערערים על שנותיו מבררים על פי עדים מתי נולד.

⁵ עי' שו"ת בנין ציון ח"ב סימן יז, ועי' בקצה"ח ונה"מ שם, ובתשובת הרשב"א שהביא הב"י מפקפק האידינא שאין העדים בקיאים שאין חותמין אא"כ נעשה בגדול, אם סומכים על חזקה זו, ומ"מ נראה דעתו דמ"מ סומכין על זה, ועי' שו"ת ריב"ש סימן שעא ובחידושי רעק"א בסעיף יד כתב שאם הוא ספק אם היה בן כ' כשמכר, אפשר שבזמננו אין העדים יודעין שאינו יכול למכור, ולא אמרינן גביהו חזקה שאין חותמין אא"כ נעשה בגדול, עיין שם, ועי' אור שמח פכ"ב ממכירה ה"ז.

⁶ שו"ע ונו"כ חו"מ מו לה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

את השטר⁷, מכיון שמקוים אצלנו, "חזקה אין העדים חותמין אלא אם כן נעשה בגדול" צריכים הם לבדוק אם הוא גדול, ואם אינו גדול עולה היא לחתום⁸, וכל שאומרים שלא בדקוהו עשו עצמם רשעים ואין אדם משים עצמו רשע.

ואם אומרים שבדקוהו אך היה נראה להם גדול ועתה התברר להם שקטן היה באותה העת, או כל אמתלא אחרת, הרי הם נאמנים⁹.

עדים שאינם חותמי השטר, שבאים ומעידים על שטר מקוים שהלוה היה קטן ודאי¹⁰, באותה שעה, אינם נאמנים לפסול השטר לקורעו, אלא הרי זה בעדות מוכחשת שמועלה תפיסת המלוה¹¹

ג. קטן מאימתי מוכר בנכסי אביו ... מבן עשרים שנה

⁷ ש"ך שם קיה, ואף על גב שיש להם מינו שיכלו לשתוק והשטר היה בטל מחוסר קיום, ומגו עדיף מחזקה זו, מטעם זה בשטר שאינו מקוים, נאמן הלוה למעון קטן הייתי במיגו, כמבואר שם פב א, מכל מקום כיון שלפי דבריהם רשעים הם אינן נאמנים שאין אדם משים עצמו וכי. אורים שפ קלט

⁸ סמ"ע שם קו, ש"ך שם

⁹ בתפארת יעקב שם הקשה על מה שכתב הנמוקי יוסף פרק מי שמת (בבא בתרא עב, ב מדפי הרי"ף), דאם הלוה אומר קטן היה נאמן במיגו. הא הוי מיגו במקום עדים גמור, כיון דאפילו עדים אינן נאמנים. ואפילו עדים אחרים מעידין שהיה קטן, הוי תרי ותרי, כמו אנוסים, והיאך יאומן הלוה. לכן נראה פשוט, לפי מה שכתב באסיפת זקנים לכתובות (יה, ב) דיש בני אדם שהם גדולים בקומה וקטנים בשנים. אם כן אם הלוה אומר קטן היה לא הוי מיגו במקום עדים, דאפשר שהיה כהנ"ל, רק בזה חזקה יש על כל פנים דוודאי עד שידעו בבירור שלא היה קטן לא היו חותמין, ועל זה כתב הנמוקי יוסף דנאמן במיגו, דלא כל החזקות שוות. ולפי זה הוא הדין גבי עדים, דוקא אם אמרו שלא בדקו כלל או שבדקו וידעו שהוא קטן, אבל אם נותנין אמתלא לדבריהם נאמנין כהנ"ל.

¹⁰ שאם יש מקום לאמתלא כלומר שאפשר שהיה נראה גדול בקומה וקטן בשנים אמאי לא יהיו נאמנים הא בזה לא נתקרה עדות החותמים כנזכר. כנ"ל

¹¹ תפארת יעקב שם. ולא ברירא לי אמאי פשיטא ליה שאינם נאמנים דא דתליא במחלוקת המבואר להלן אי נאמנים אחרים לפסול השטר באומרם מחמת ממון ועוד דאי אינו מקוים אמאי לא יהיו נאמנים במיגו וכדלהלן. ובהכי נמי לא קשיא מה שהקשה שם אמאי נאמן הלוה דהא איירי באינו מקוים ולהכי נאמן במיגו וצ"ע.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

להלן יתבאר בעזרה"ת שקטן בקרקע¹² אינו יכול למכור ולא ליתן מתנה עד שיגדיל¹³, ואין נ"מ איך הגיע הקרקע לידו. ולאחר שהגדיל¹⁴, יכול למכור ולקנות ולתת מתנה במטלטלין¹⁵, ובקרקע שלו שקנה או שנתנו לו מתנה.

אולם בקרקע¹⁶ שירש מאביו¹⁷, יש אומרים שאע"פ שיודע בטיב משא ומתן אינו יכול למכור עד שיהא בן¹⁸ עשרים, שמא ימכור בזול מפני שדעתו נוטה אחר המעות, אבל בקרקע שקנה לא חיישינן לכך, שהרי ראינו שקנה הקרקע וניחא ליה בקרקע טפי מהמעות¹⁹, ויש אומרים²⁰ שאם הוא חריף יכול למכור, ולכו"ע²¹ אם נתן קרקע שירש במתנה²² מתנתו קיימת. כמבואר להלן דף קנו.

¹² שו"ע ונו"כ שם

¹³ והיינו קטן מבן י"ג ויום אחד, וקטנה מבת י"ב ויום אחד לאחר שהביאו ב' שערות, ואף על פי שיודע בטיב מו"מ, וכתב הסמ"ע שבקרקע צריך חריפות ובקיאיות טפי, וכתב בערוה"ש דבממונות סמכינן אחזקה דרבא דמשהגדילו ודאי הביאו ב' שערות, ועיי' שו"ת נוב"ק אהע"ז סימן מא לענין להוציא ממונ עפ"י חזקה דרבא, ועיי' שו"ת כת"ס אהע"ז סימן כז. ובחידושי רעק"א מסתפק בקטן שמכר או נתן קרקע ומטלטלין ביחד, אם קנה לכה"פ המטלטלין. בערוה"ש הביא מחלוקת הראשונים בקטן שמכר קרקע אם גם הלוקח יכול לחזור, או רק הקטן יכול לחזור, וסיים דהוי ספיקא דדינא.

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם ח

¹⁵ ובמטלטלין אין נ"מ אם הם ממה שקנה בעצמו או שירש מאביו.

¹⁶ שו"ע ונו"כ שם ט

¹⁷ בשו"ע כתב דה"ה מה שירש משאר מורישיו (ודלא כהרמ"ה בשם איכא מרבנותא שמחלקים בין ירש מאביו לבין ירש משאר מורישיו), וכן מה שקיבל במתנת שכ"מ שיש לו דין ירושה, וכתב בערוה"ש דעבדים דינם בקרקע גם לענין זה.

¹⁸ כב"י הביא מחלוקת הראשונים אם בת שירשה קרקע יכולה למכור פחות מבת כ', וי"א שיכולה למכור דלא שכיח ולא גזרו רבנן, ובאחרונים נראה דלא פלוג, ועיי' ח"מ וב"ש אהע"ז סימן נד סק"א, ועיי' ערך ש"י כאן.

¹⁹ גם במתנה מסתמא מרח עבורו, או שהקטן נתן לו מתנה לפני כן ומחזיר לו, ולכאורה אם קנה קרקע אחרת, שוב נראה שאין להוסיף אחר המעות, אלא שמסתבר שלא פלוג בזה.

²⁰ טור בשם הרא"ש, ולא מצאתי למה לא הובא בשו"ע וברמ"א, ולדברי הסמ"ע ס"ק לה נרמז במ"ש הרמ"א בסוף הסעיף דלא כיש חולקין, וכתב בכנה"ג דבסתם אמרינן שהוא חריף. פתחי חושן שם הערה לו.

²¹ שו"ע ונו"כ שם י בין במתנת בריא ובין במתנת שכ"מ, שאילו לא הגיע לו הנאה גדולה לא נתן, והוא דבר שאינו מצוי תמיד, ואמרו חכמים תקיים מתנתו כדי שיהיו דבריו נשמעים, וכתב בכנה"ג שמתנה שיש בה אחריות דינה כמכר, ומדברי הרשב"א למד שאף במתנה אינו נותן.

²² ולא נתבאר אם איירי כשיודע בטיב מו"מ או לא, ואפשר דמיא למכירה בקרקע שקנה, ולכל חד בשיטתו, כמו שנתבאר לעיל, שוב ראיתי במאירי שכתב שאין מתנתו מתנה אא"כ יודע, ודעת שאר פוסקים שאפילו אינו יודע. וכתב בד"מ בשם הרא"ש שקודם שהגדיל אין מתנתו מתנה בקרקע, אבל במטלטלין כבר נתבאר לעיל שמתקנת פעוטות יכול לתת גם במתנה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

משהגיע לשנת עשרים²³ שלימות²⁴ יכול למכור אף קרקע שירש²⁵, ויש אומרים²⁶ אפילו אינו יודע בטיב מו"מ²⁷.

ד. מעשה בבני ברק

כבר התבאר לעיל דף קנד: שאם מכר קרקע ומת²⁸, ובאו קרוביו וערערו²⁹ שקטן³⁰ היה בשעה שמכר, אין שומעין להם לבדקו לפתוח קברו³¹ כדי לבדוק אם יש לו ב' שערות או סימני סריס. דחזקה שאין העדים חותמין על

²³ שו"ע ונו"כ שם

²⁴ וכתב בשו"ע סעיף יא בד"א שיכול למכור קרקע אביו, כשהוא בן כ' והביא ב' שערות, או שנולדו לו סימני סריס, אבל אם לא הביא ב' שערות ולא נולדו לו סימני סריס, קמן הוא ואין ממכרו מכר אפילו בנכסיו עד שיגדיל ויגיע לרוב שנותיו, שהם שלושים ושיש, ועי' פעמו"ז אם צריך ל"ו שנים שלימות.

²⁵ וכתב עוד בסעיף יב, מכר קודם שנתברר שהוא גדול, כגון קודם עשרים ולא הביא ב' שערות ולא נולדו לו סימני סריס, ולאחר זמן הביא ב' שערות שעתה נתברר שעכשיו הגדיל, אין מכירתו שמכר עד עתה כלום, אבל בסימני סריס מבין עשרים נעשה גדול למפרע מבין י"ג שנה ויום אחד, וממכרו קיים, ועי' בסמ"ע שם.

²⁶ וכתב הרמ"א דלא כיש חולקים, ופירש הסמ"ע דבא לאפוקי מדעת הנ"י בשם הריטב"א דאף אם הוא בן כ' צריך שיהא גם חריף.

וכתב בשו"ע סעיף יא בד"א שיכול למכור קרקע אביו, כשהוא בן כ' והביא ב' שערות, או שנולדו לו סימני סריס, אבל אם לא הביא ב' שערות ולא נולדו לו סימני סריס, קמן הוא ואין ממכרו מכר אפילו בנכסיו עד שיגדיל ויגיע לרוב שנותיו, שהם שלושים ושיש, ועי' פעמו"ז אם צריך ל"ו שנים שלימות.

וכתב עוד בסעיף יב, מכר קודם שנתברר שהוא גדול, כגון קודם עשרים ולא הביא ב' שערות ולא נולדו לו סימני סריס, ולאחר זמן הביא ב' שערות שעתה נתברר שעכשיו הגדיל, אין מכירתו שמכר עד עתה כלום, אבל בסימני סריס מבין עשרים נעשה גדול למפרע מבין י"ג שנה ויום אחד, וממכרו קיים, ועי' בסמ"ע שם.

²⁷ וכתב הרמ"א דלא כיש חולקים, ופירש הסמ"ע דבא לאפוקי מדעת הנ"י בשם הריטב"א דאף אם הוא בן כ' צריך שיהא גם חריף.

²⁸ שו"ע ונו"כ רלה יג

²⁹ ונראה שאם הוא חי והוא עצמו מערער שהיה קמן אין בדבריו כלום, ואף על פי שאם יבדקוהו ולא ימצאו בו ב' שערות נמצא שקטן הוא, נראה דאוליגן בתר חזקה דרבא וחיישינן שמא נשרו, וצ"ע. פתחי חושן חלק ח פרק יא הערה מא

³⁰ בערוה"ש כתב שאם מכר בנכסיו מערערים לומר שלא הביא ב' שערות, ואם מכר בנכסיו אביו טוענים שלא היו לו סימני סריס. ועכ"פ משמע שיוורשיו יכולים למחות, שיוורשים זכות שהיה למורישם, ובאמרי בינה קונטרס הקנינים סימן כג כתב בשם המב"ט שאע"פ שמת פחות מבין כ' אין היוורשים יכולים למחות אלא עד שאילו היה חי היה פחות מכ', אבל לאחר מכן אינם יכולים למחות, ועי' בדברי האמ"ב מ"ש בזה. ובחידושי רעק"א סימן לה ציין לדברי שו"ת מהר"ש שהביא בשם הרשד"ם שבספק אם היה בן כ' לא אמרינן אוקי ארעא בחזקת מרא קמא, שהרי מעיקר הדין הוא גדול ומכרו קיים, אלא מתקנת חכמים אינו יכול למכור, ומספק תקנה אוקמא אדינא, וכתב הרח"ש שאם יש ספק אם היה גדול מודה הרשד"ם דמוקמינן אחזקת מרא קמא, ועי' שב שמעתתא שמעתתא ה' פמ"ז ופי"ז.

³¹ וכתב בערוה"ש שאם מערערים על שנותיו מבררים על פי עדים מתי נולד.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

השטר א"כ נעשה בגדול³², ועוד דסימנים עשויים להשתנות לאחר מיתה,
ועוד שאין מנוולים את המת

דף קנה:

**ה. בן עשרים שלא הביא שתי שערות יביאו ראייה שהוא בן
עשרים והוא הסריס לא חולץ ולא מיבם ... והוא שנולדו
בו סימני סריס ... וכי לא נולדו לו סימני סריס ... עד
רוב שנותיו**

כבר התבאר במסכת יבמות דף פ. ודרף צו. שכל איש או אשה³³ שהגיעו
לעשרים שנה ולא הביאו³⁴ שתי שערות³⁵, הרי היא מוחזקת אילונית, והוא
מוחזק בסריס חמה³⁶ והרי הם כגדולים, כשיש להם הסימנים של סריס או
אילונית. ואפילו אם הביאו אח"כ שערות אין מוציאים אותם מחזקת סריס,
כיון שהיו להם כל הסימנים של סריס ואילונית קודם השערות³⁷. וכבר
התבאר לעיל דף עט. שהסריס והאילונית אינן בני חליצה ויבום, בין שהיה
היבם סריס בין שהיה המת סריס אין מיבמין ולא חולצין לאשתו.

³² עיי' שו"ת בנין ציון ח"ב סימן יז, ועיי' בקצה"ח ונה"מ שם, ובתשובת הרשב"א שהביא הב"י מפקפק האידנא
שאיין העדים בקיאים שאין חותמין א"כ נעשה בגדול, אם סומכים על חוקה זו, ומ"מ נראה דעתו דמ"מ סומכין
על זה, ועיי' שו"ת ריב"ש סימן שעא ובחידושי רעק"א בסעיף יד כתב שאם הוא ספק אם היה בן כ' כשמכר,
אפשר שבזמננו אין העדים יודעין שאינו יכול למכור, ולא אמרינן גביהו חוקה שאין חותמין א"כ נעשה
בגדול, עייין שם, ועיי' אור שמח פכ"ב ממכירה ה"ז.

³³ אע"כ שכל הדינים להלן נאמרו באילונית, ברמ"א קעב ו כתב שהוא הדין לסריס. וכך העתיק בלבוש שם
"במה דברים אמורים שעיי' הסימנים נידונים כסריס חמה ואילונית כשיהיו בהן הסימנים, אחר שהם בני כ'
שנה, אבל קודם לכן אפילו יש בהן כל סימני סריס ואילונית ולא הביאו ב' שערות בערוה אין נידונין כסריס
ואילונית"

³⁴ והנה דעת המג"א באו"ח [סי' ל"ט סק"א] דא"צ לבדוק אחר שערות אלא עד עשרים שנה, ואח"כ אמרינן
מסתמא אייתי שערות. ויש לקיים דברי המג"א כשלא הביא שערות בזמן, דאמרינן ממה נפשך, אם אייתי
שערות הו"ל גדול, ואם לא הביא הו"ל סריס. ומ"מ אין זה אלא לדעת התוס', אבל לרמז"ל לעולם צריך בדיקה,
דאין מה שלא הביא שערות בזמן סימן שהוא סריס: ישועות ישראל הו"מ לה ג ס"ק ה

³⁵ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קנה יג

³⁶ שלקה ממעי אמו ולא היה לו שעת הכושר מעולם מיום שזרחה עליו החמה דהיינו מעת שנולד כמו שנתבאר
לעיל דף עט:

³⁷ לבוש קעב ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

וסימנים נתנו חכמים בסריס, וארבעה סימנים נתנו חכמים באילונית כמבואר שם.

לא הגיעו לעשרים שנה, אף על פי שנראו בהם סימנים אלו³⁸, היא אינה אילונית והוא אינו סריס³⁹. אפילו יש בהן כל סימני סריס ואילונית, ולא הביאו ב' שערות בערות, אין נידונין כסריס ואילונית, אלא תולין הדבר במה שהם קטנים, ודינם כקטן כל זמן שהם פחות מבני כ'⁴⁰, שכן נמצאים הרבה בני אדם שאינן מתגדלין עד עשרים שנה⁴¹. אולם אם הביאו שערות אפילו נולדו בהם אחר כך סימני סריס ואילונית אין דנים אותם כסריס והרי הם גדולים מעת הבאת השערות⁴².

ובני תשע עשרה שנה ושלשים יום, דינם כבני כ' עשרים, ששלשים יום בשנה חשוב שנה. ויש מי שאומר שאינם חשובים בני כ' שנה עד שיהיו בת כ' שנה פחות ל' יום. דס"ל ל' יום האחרונים בשנה חשובים כשנה

ואם⁴³ הם בני עשרים שנה ולא נולדו בה סימני אילונית ובו לא נולדו סימני סריס ולא הביאו שתי שערות, חשובים כקטנים עד שיביאו שתי שערות ואפילו נולדו בהם הסימנים אחרי כן אין זה סריס חמה אלא מחמת חולי באו, שאין זה לקוי ממעי אמו, וחשובין כקטנים⁴⁴ ועד גיל שלשים וחמש. וי"א שאם הביאו סימני סריס או אילונית לאחר גיל עשרים אפילו הביאו אחר כך שערות, הרי מברר למפרע שאינם בני שערות ונחשבים גדולים⁴⁵.

ואם הביאו שערות אחר גיל עשרים נחשב גדול מאותה העת גם אם נולדו סימני סריס אחרי הבאת השערות.

³⁸ ב"ש שם ז

³⁹ שו"ע ונו"כ שם יב, וקעב ו

⁴⁰ ועיין שו"ת קרבן אשה יש שדינם להסתפק בהם ולהשוש שמא נשרו וכשמת קודם שהגיע לכ' שנים צריך יבום וחליצה.

⁴¹ לבוש שם

⁴² וכ"כ ב"ש קעב ז מהריב"ש והב"ח

⁴³ שו"ע ונו"כ שם יג

⁴⁴ לבוש שם

⁴⁵ סמ"ע הו"מ רלה יב וז"ל "כשנולדו לו סימני סריס הם מראים שהוא סריס ושמשום הכי לא הביאו שערות, א"כ אף שעדיין אין לו שערות מעשיו קיימין משעה שנעשה בן י"ג שנה, שכיון שהוא סריס אינו בר שערות, וגם מסימני סריס שלא היו נראין עד שהוא בן עשרים אינן ראייה שעד עתה היה קטן, דדרך הסריסים הוא בכך להראות סימניהן לאחר שהן בן עשרים". וכ"כ ב" קעב ז וז"ל "ואם קודם רוב שנותיו הביאו ב' שערות ואחר כך ס"ס הרי הוא גדול מיום הבאת ב' שערות, ואם הביאו ס"ס ואחר כך ב' שערות הרי הוא סריס".

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ו. תוך זמן כלפני זמן

פחות מבין⁴⁶ עשרים שמכר קרקע שירש מאביו, חוזר⁴⁷ ומוציא מיד הלוקחות בין קודם עשרים בין אחר עשרים, וכשבא להוציא הקרקע מוציא גם כל הפירות שאכל הלוקח⁴⁸, ואם הוציא הוצאות מחזיר לו הוצאותיו, ואם השביח שמין לו כדין יורד לנכסי הבירו⁴⁹.

מכר כשהוא פחות מבין כ' ונעשה בן כ' ולא מיחה שוב⁵⁰ אינו יכול לחזור.

ז. תינוקת בת ארבע עשרה שנה ויום אחד ... אם יודעת בטיב משא ומתן מקחה מקח וממכרה ממכר ... בת שתיים עשרה שנה ויום אחד

כבר התבאר במסכת כתובות דף ע. ובגיטין דף נט. דף סה: שקמן בקרקע אינו יכול למכור ולא ליתן מתנה עד שיגדיל ויהא בן שלוש עשרה.

⁴⁶ שו"ע ונו"כ שם יד

⁴⁷ בפת"ש סק"ח הביא בשם שו"ת מבי"ט ח"א סימן קכב שמדייק מלשון הרמב"ם שכל שאין הקמן רוצה לחזור אין הלוקח יכול לחזור, וכמ"ש המ"מ נבי קמן שקנה קרקע שאין המוכר יכול לחזור בו.

⁴⁸ ולפי מ"ש הנה"מ הוא משום רבית, כיון שחייב להחזיר המעות נמצאו הלואה בידו, ולדבריו אם עדיין לא נתן מעות אינו צריך להחזיר הפירות

⁴⁹ והסמ"ע מסתפק אם דינו כיוורד ברשות שידו על העליונה, או כיוורד שלא ברשות שידו על התחתונה, ובנה"מ כתב בשם הר"א ששון דכל שהמקח במל דינו כיוורד ברשות, אלא שאפשר דכיון שידע שהוא פחות מבין כ' דינו כיוורד שלא ברשות, ומ"מ מסיק הנה"מ שדינו כיוורד ברשות.

⁵⁰ כדעת הרמב"ם, ודלא כדעת רבותיו שאף לאחר שנעשה בן כ' יכול למחות, וצ"ע מ"ש המחבר בתחילת הסעיף בין קודם עשרים בין אחר עשרים, אלא שהוסף תיבת מיד, ואפשר שמודה הרמב"ם שאם לא היה סיפק בידו למחות ולכן לא מיחה, יכול עדיין למחות, והסמ"ע מדייק מלשון הרמב"ם שכתב כיון שלקח המעות ונשתמש הלוקח בקרקע זו לפניו כשהיה בן עשרים ולא מיחה, נתקיימו ביד הלוקח, שהרי רצה בממכרו, ומשמע דבעינן תרתי דהיינו שלקח ממנו כל דמי שוויה, וגם נשתמש לפניו אחר שהיה בן כ' ושתק, אבל בלא"ה יכול עדיין למחות, ועי' קצה"ח ונה"מ שם, ועי' אמרי בינה קונטרס הקנינים סימן כג.

ודעת רבותיו של הרמב"ם שאף לאחר שנעשה בן כ' יכול למחות, ובחידושי רעק"א כתב בשם הריב"ש שהסכים לדעת רבותיו של הרמב"ם, ובשם שו"ת מהר"ש כתב שיכול הלוקח המוחזק בקרקע לומר קים לי כדעת רבותיו, ועי' כנה"ג אם ובאיזה אופן יכולים יורשיו למחות

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

אולם לאחר שהגדיל⁵¹, אף על פי שאינו יודע בטיב משא ומתן, יכול למכור ולקנות ולתת מתנה במטלטלין⁵², ובקרקע שלו שקנה או שנתנו לו מתנה, יש אומרים⁵³ שאינו יכול למכור עד שיהא יודע בטיב מו"מ, משום שבקרקע צריך בקיאות יותר⁵⁴. ויש אומרים⁵⁵ שאפילו אינו בקי בטיב מו"מ, כל שאינו שוטה יכול למכור.

ח. ולעדות עדותו עדות ... למטלטלי אבל למקרקעי לא

בן י"ג שנה⁵⁶ ויום אחד שהביא שתי שערות ואינו יודע בטיב משא ומתן אין עדותו עדות להעיד מה שויה של קרקע, אבל במטלטלים עדותו עדות, שמכיון שאינו בקי בטיב משא ומתן אינו מדקדק בעדות קרקע כולי האי שאינה נחשבת בעיניו, אבל בעדות מטלטלים מדקדק בהן שחשובין בעיניו. אבל אם יעיד בגופו של קרקע בלי שומא, אין הברל בין קרקע למטלטלין⁵⁷.

ט. הפעוטות מקחו מקח וממכרו ממכר במטלטלין

⁵¹ שו"ע ונו"כ שם ח

⁵² ובמטלטלין אין נ"מ אם הם ממה שקנה בעצמו או שירש מאביו.

⁵³ שו"ע ונו"כ שם ט וכן דעת הרי"ף.

⁵⁴ בפעמו"ז הביא מחלוקת בקרקע שהגבו לו בהובו אם יכול למכור, דאפשר דכיון שהיה יכול למכור השמ"ח ה"ה שיכול למכור הקרקע שבא מחמתו. וכתב הרמ"א שמ"מ ב"ד מוכרין קרקעותיו כדי לפרוע חוב אביהם, וכתב בנה"מ דה"ה לחובות עצמם, מיהו דוקא לחובות אבל לצורך עצמו אין ב"ד נזקקין להעמיד לגדול אפוטרופוס למכור בנכסיו, ובפת"ש שם סק"ו שיש חולקים, ואף לגדולים מעמידים אפוטרופוס, עיין שם, טור בשם הרא"ש.

⁵⁵ טור בשם הרא"ש.

⁵⁶ שו"ע ונו"כ לה ג

⁵⁷ התוספות [ב"ב קנ"ה ע"ב ד"ה לא] ומרדכי [שם סי' תרל"ו] כתבו, דהיינו דוקא לעדות שהיתה כך שוה, דאל"כ מאי שנא קרקע ממטלטלי. ונ"ל שגם דעת הרמב"ם [פ"ט מעדות ה"ח] וטור [סעיף ו'] כן, ודלא כב"י וב"ח [שם] לדעתם. ומ"ש ב"י, דאם כן הו"ל לכתוב דין זה בדיני שומא ולא בדיני עדות. לא קשה מידי, דמ"מ כיון שמעיד שכך היתה שוה, שייך בדיני עדות. והא בגמ' [שם] נמי נקיש עדות, וכן עיקר. דהא קושית התוספות ומרדכי נכונה היא ודו"ק. וכ"פ באגודה [ב"ב סי' ר"י] ש"ך שם ג וכ"כ בתומים וכתב ונכון הוא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטלי 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

כבר התבאר במסכת כתובות דף ע. ובמסכת גיטין דף נט. ודרף סה: שקטן עד בן ו' שנים אינו יכול להקנות לאחרים לא במכר ולא במתנה⁵⁸, וכן אינו יכול לקנות מאחרים, לא בקרקע ולא במטלטלים.

אך אם הגיע לכלל דעת קצת כשנותנים לו צרור זורקו ואם נותנים לו אנוז נוטלו, זוכה לעצמו⁵⁹ במתנה שנתנו לו⁶⁰, כיון שיש דעת אחרת מקנה לו⁶¹,

קטן עד בן ו' שנים⁶² אינו יכול להקנות לאחרים לא במכר ולא במתנה ואף לא מדרבנן, ואפילו הוא פקח וחרוף ויודע בטיב משא ומתן, וכן אינו יכול לקנות מאחרים, לא בקרקע ולא במטלטלים.

תיקנו חז"ל⁶³ בקטן שהגיע לעונת הפעוטות, והיינו מבין שש שנים ובדקוהו ומצאוהו שיודע בטיב משא ומתן, ויש אומרים⁶⁴ דה"ה מבין עשר סתם, שיכול

⁵⁸ שו"ע ונו"כ שם סימן רלה סעיף א, ואף לא מדרבנן, ואפילו הוא פקח וחרוף ויודע בטיב משא ומתן, ומדאורייתא אינו יכול לקנות או להקנות עד שיהא בן י"ג שנים ויום אחד, ועי' סימן סא סעיף ד ובאחרונים שם.

⁵⁹ שו"ע ונו"כ שם רמג טו

⁶⁰ ונראה פשוט דכיון דעיקר הטעם הוא משום דעת אחרת מקנה, א"כ אם הנותן הוא קטן, אף על פי שיכול ליתן מכה תקנת פעוטות, אין בו דעת שיחשב כדעת אחרת מקנה, וכתב בכנה"ג דה"ה שכ"מ קטן שנתן לקטן לא מהני. פתחי חושן חלק ח פרק יא

⁶¹ ונחלקו הראשונים אם הוא מדין זכיה מדאורייתא או רק מדרבנן (עי' כנה"ג הגהב"י, ועי' חתן סופר שער המקנה סימן ט שהאריך בדיני זכיה ושליחות, וכן בשד"ח כללים מערכת ז כלל י, ובערוה"ש סימן רמג סעיף יז), ועיין פתחי חושן שם הערה סה שמסתימת הפוסקים משמע דמהני בין במטלטלין ובין בקרקע, ובכל הקנינים, אבל לא בקנין חצר ובק"ס, וגם בקצה"ה סימן רלה סק"ד משמע דדעת אחרת מקנה מועיל גם בקרקע, ועיין שמדבריו נראה שאם קנה הפ"ן תליא בפלוגתא אם השיב כדעת אחרת מקנה, ולפי מה שהסביר הקצה"ח שם בסברת הרמב"ם שדעת אחרת מקנה הוי כאילו הנותן זוכה עבורו, א"כ אפילו בפחות משיעור צרור וזורקו יזכה בדעת אחרת מקנה, כשם שזוכה ע"י אחרים. ועי' מהנ"א ה' זכיה ומתנה סימן ד, והביא מדברי הרמב"ם והמ"מ שמפני דרכי שלום זוכה אפילו בלא דעת אחרת מקנה, ועי' ספר חנוך לנער פרק מג ובדיני אבידה פרק ט. ובערוך השלחן סעיף יט כתב בשם יש מי שאומר שאין קנין לקטן אלא במטלטלין והגיע לידו, אבל ק"ס או קנין אגב או קנין שטר לא תיקנו לקטן, ולכאורה קאי אדין דצרור וזורקו, וכן כתב בשו"ע סימן רמג סעיף כג שהקטן אינו זוכה עד שתגיע מתנה לידו, או עד שיזכה לו אחר, ומשמע דדוקא בידו, ולכאורה מסתבר דבעינן דוקא לידו, דומיא דקטנה שיש לה יד לקבל גט ולא שייך בה שאר קנינים אלא יד ממש, וצ"ע. ולפי"ז יש לדון גם בקרקע אם זוכה בדעת אחרת מקנה, דלא שייך שיגיע לידו.

וכתב בכנה"ג שאם הנותן שכ"מ, כיון שדבריו ככו"מ, השיב כדעת אחרת מקנה אותו.

⁶² שו"ע ונו"כ רלה א

⁶³ שו"ע ונו"כ שם וברמ"א

⁶⁴ רמ"א שם והיינו שא"צ דוקא שידע בטיב מו"מ, אלא כל שאינו שומע, ודעת הרמב"ם שאין נ"מ בין עשר לפחות מעשר דינו שוה, וצריך שידע בטיב מו"מ עד שיגדיל, ובסמ"ע כתב בדעת הרמ"ה והרמב"ם שמבין עשר סתמו בחזקת חריף, עד שיתברר שאינו חריף, ועד בן עשר צריך לבדוקו אם הוא חריף.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

למכור ולקנות במטלטלים⁶⁵. משום כדי חייו⁶⁶ שישאו ויתנו עמו ויהיה לו ממה להתפרנס.

וכל זה במטלטלין, אבל בקרקע⁶⁷ בין שירש אותה והן שהגיע לידו במתנה או שקנה על ידי אפוטרופוס⁶⁸ לא תיקנו תקנת פעוטות, ואינו יכול למכור ולא ליתן מתנה עד שיגדיל⁶⁹, ויהא בן שלוש עשרה. ואין נ"מ איך הגיע הקרקע לידו.

קמן שמכר⁷⁰ קרקע מכירתו בטלה, ויכולים הקרובים להוציא מיד לוקח⁷¹ ולאחר שהגדיל⁷², כבר התבאר, שיכול למכור ולקנות ולתת מתנה במטלטלין ובקרקע⁷³.

י. בעינא ועמדו שני האנשים ולינא

⁶⁵ ומדאורייתא אינו יכול לקנות או להקנות עד שיהא בן י"ג שנים ויום אחד, ועי' סימן סא סעיף ד ובאחרונים שם.

⁶⁶ וכתב הסמ"ע סק"ב שנחלקו הראשונים אם מכר יותר מכדי חייו, ודעת כמה ראשונים דכיון שתיקנו משום כדי חייו, לא חילקו בזה ומקחו וממכרו קיים, וכתב הגר"א שכן דעת השו"ע. ומשמע מדברי הפוסקים דה"ה לשכור ולהשכיר במטלטלין הוא בכלל תקנת הפעוטות, ומסתבר דה"ה לשאול ולהשאיל, אלא שאין לו דיני שומרים, וכתבו האחרונים שאין קמן יכול להפקיר, עי' שו"ת מהר"ם שיק או"ח סימן קצה ובשו"ת בצל החכמה ח"ד סימן קל"ט.

⁶⁷ שו"ע ונו"כ שם

⁶⁸ עיין סמ"ע יב ונתה"מ ג.

⁶⁹ והיינו קמן מבן י"ג ויום אחד, וקטנה מבת י"ב ויום אחד לאחר שהביאו ב' שערות, ואף על פי שיודע במיב מו"מ, וכתב הסמ"ע שבקרקע צריך הריפות ובקיאות טפי, וכתב בערוה"ש דבממונות סמכינן אחזקה דרבא דמשהגדילו ודאי הביאו ב' שערות, ועי' שו"ת נוב"ק אהע"ז סימן מא לענין להוציא ממונ עפ"י חזקה דרבא, ועי' שו"ת כת"ס אהע"ז סימן כז. ובחידושי רעק"א מסתפק בקמן שמכר או נתן קרקע ומטלטלין ביחד, אם קנה לכה"פ המטלטלין. בערוה"ש הביא מחלוקת הראשונים בקמן שמכר קרקע אם גם הלוקח יכול לחזור, או רק הקמן יכול לחזור, וסיים דהוי ספיקא דדינא.

⁷⁰ רמ"א שם

⁷¹ ומ"מ כל הפירות שאכל עד שהוציאו ממנו הקרקע, אי"צ לשלם.

⁷² שו"ע ונו"כ שם ח

⁷³ ובמטלטלין אין נ"מ אם הם ממה שקנה בעצמו או שירש מאביו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

כתיב (דברים יט פסוק יז) וְעִמְדוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וְגו', אנשים משמע גדולים ולא קטנים, לפיכך אמרו קטן פסול להעיד⁷⁴ אפילו הוא פקח וחכם עד שיביא שתי שערות אחר שיהיה בן י"ג שנים גמורות⁷⁵.

וקודם לכן אף על פי שהביא שתי שערות אינם סימני גדלות אלא שומא, ואפילו הגיע לכלל י"ג שנים אין מקבלים את עדותו עד שיבדקוהו שהביא שתי שערות, דתרוייהו בעינין שנים ושערות⁷⁶, שאז נקרא איש.

ואם שהו מלבדוקו זמן רב אחר שהיה לו י"ג שנים, ובדקוהו ומוצאים לו ב' שערות, הרי הוא בחזקת גדול משעה שהיו לו י"ג שנה, ומכשרינן למפרע כל עדיות שנמסרו לו משהיו לו י"ג שנה.

ואם נתמלא⁷⁷ זקנו מלמעלה שוב אינו צריך בדיקה מלמטה דודאי איש הוא.

יא. ומתנתו מתנה

הקטן שנתן⁷⁸ מתנה לאחרים בעוד שהוא פחות מבן עשרים והוא יותר מבן י"ג והביא שתי שערות, בין במתנת בריא בין במתנת שכיב מרע שנתן הוא

⁷⁴ ובעדים משתעי קרא, דאי אבעל דין, קשה, וכי אנשים באים לדין ולא קטנים ולא נשים, עיין לבוש סי' ז פירוש, י"ג שנים שלמות. ולא תימא כשהוא שלשים יום בשנת י"ג הרי הוא כשנה ויחשב כגדול. סמ"ע שם ג. משמע דר"ל דאם נולד באמצע ליל ראש השנה, נעשה בן י"ג שנה בתחילת ר"ה של שנת י"ד. ובספר לחם חמודות ריש פרק יוצא דופן [דברי המודות נדה פ"ה אות ה'], מסתפק בזה ... וגם דעת הב"ח באו"ח סוף סימן נ"ג, דאין צריך להשלים מעת לעת בשעות, וכן הוא בחד תירווצא בתוס' פרק יוצא דופן [סוף דף מ"ד] ד"ה שלשים יום איכא בינייהו. מיהו לחד תירווצא בתוספות שם, בעינין י"ג שנים מעת לעת עד שעה שנולד. ש"ך שם א וכ"כ באו"ח ובנת"ה דלא בעינן מעת לעת.

⁷⁶ אעפ"י דלעיל בסימן ז' (סעיף ג) מכשירין אפילו לא הביא שתי שערות, התם בדיעה תליא בדיינים ובהכנתו ושיקול דעת, משא"כ בעדות שהוא גזירת הכתוב דבעי גדול שיהיה נקרא איש, סמ"ע וש"ך (סק"ב).

⁷⁷ לשון הטור [סעיף ד'] הוא, ואם צמח זקנו למעלה כו'. והמחבר שינה וכתב "נתמלא", ולשיטתו אול, דכתב בב"י דיש חילוק בין נתמלא לצמח, ע"ש. ואני כתבתי בדרישה דלענ"ד חד ענינא הוא, ו"נתמלא" הוא לשון התלמוד [עיין חולין כ"ד ע"ב], ו"צמח" הוא לשון הטור. ולא קאמר הגמרא נתמלא זקנו אלא ללמדנו דבב' שערות לא סגי בזקן דלמעלה, ונתמלא, בריבוי שערות קאמר, ולא בגדולתן, דבשיש לו הרבה שערות אז בצמיחתן סגי, ולא בעינן שיהא שערות גדולות כדבעינן בשתי שערות דזקן תחתון, כמבואר באה"ע ע"ש בסימן קנ"ה [סעיף י"ח], ועיין דרישה. סמ"ע ס"ק ד ועיין תומים (סק"ב) דאם הוליד הרי זה בחזקת גדול ואין צריך עוד סימן.

⁷⁸ שו"ע ונו"כ רלה י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

לאחר במתנת שכיב מרע, בין בקרקע שקנאו בין בקרקע שירש מאבותיו⁷⁹.
מתנתו מתנה⁸⁰.

⁷⁹ סמ"ע לו

⁸⁰ דאמרינן אילו לא הגיע לו הנאה גדולה מן המקבל לא היה נותן לו, והואיל והוא דבר שאינו מצוי תמיד אמרו חכמים ז"ל להלן קנו. תתקיים מתנתו כדי שיהיו דבריו נשמעין, ולא דקדקו שמא הנאה דעביד ליה אינו חשיבה ליה לגבי קרקע זו, אלא כיון דמקרבא דעתיה דהאי קמן לגבי הנאה זו סגי.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

